

אמר עולא ואיתימא רב יהודה [ויש אומרים שרב יהודה אמר את הדברים]: מדובר בעבים ורוחות דבתר מיטרא [הבאים אחר המטר].

ותמהה הגמרא: למימרא, דמעליותא היא! יוצא מדברי עולא, שרוחות הבאות אחר המטר, מעלה וחשיבות יש בהן!

והכתיב [והרי כתוב בפסוק]: "יתן ה' את מטר ארצך אבק ועפר", ואמר עולא ואיתימא [ויש אומרים] שרב יהודה אמר את המימרא, שהכוונה היא לזיקא דבתר מיטרא [רוח הבאה לאחר המטר], שהיא מזיקה, לפי שהגשם היורד ומכה בחוזק בקרקע – מעלה אבק מהעפר, והרוח מנשבת ומדביקה את האבק בתבואה הלחה, ומזיקה לה! (120)

ומתרצת הגמרא: לא קשיא. כי הא, מה שאמרנו שהרוח שאחר הגשם מועילה, היינו דאתא ניהא [כשיורד המטר בנחת].

ואילו הא, מה שאמרנו שאותה רוח מזיקה, היינו באופן דאתא רזיא [שהגשם יורד בכח] (121).

וממשיכה הגמרא ומבארת:

הא, כשיורד הגשם בכח, דמעלה אבק, ולכן הרוח הבאה לאחר מכן – מזיקה לתבואה.

ואילו הא, כשהגשם יורד בנחת, דלא מעלה אבק. ואז לא זו בלבד שאין הרוח מזיקה, אלא שהיא גם מביאה תועלת (122).

ואמר רב יהודה: זיקא דבתר מיטרא, כמיטרא [רוח שאחר המטר מועילה כמטר עצמו].

עיבא דבתר מיטרא, כמיטרא [ענן שאחר המטר מועיל כמטר עצמו].

שימשא דבתר מיטרא, כתרי מטרי [שמש שאחר המטר, כשני ממטרים].

שואלת הגמרא: אם כן, יוצא שכל דבר שבא אחר המטר מועיל הוא כמטר עצמו. ולשם מה מנה רב יהודה את כל הדברים הללו, רוח עננים ושמש, בפירוט? למעוטי מאי (123) [מה הוא בא למעט, שאינו מועיל כמטר]?

שנעצר לגמרי. ואם כן, למה היא צריך להזכיר רוחות? וכתב שאכן היה אפשר לתרץ כך, אלא שהגמרא מתרצת תירוץ עדיף. עיין שם.

120. כך כתב כאן רש"י. ובפירושו החומש [דברים כח כד] כתב: "מטר יורד ולא כל צרכו, ואין בו כדי להרביץ את העפר, והרוח בא ומעלה את האבק, ומכסה את עשב הזרעים שהם לחים מן המים, ונדבק בהם ונעשה טיט, ומתייבש ומרקיב".

121. כך פירשו רש"י ותוספות. וכתב הרש"ש, שלמרות שהמשמעות הפשוטה היא שמדובר על

הרוח, פירשו הראשונים כך, משום שמצינו להלן [יט ב] לשון ניהא ורזיא על מטר.

122. כך גרס רש"י. ולא גרס "ואיבעית אימא הא דמעלה אבק וכו'", אלא "הא דמעלה אבק, הא דלא מעלה אבק". והיינו הך, דהיכא דאתיא בכח – מעלה אבק, ואילו היכא דאתיא בנחת – אין מעלה אבק. עיין שם.

123. בגבורת ארי תמה, מנין לנו שבאים למעט דבר מה?

ובשפת אמת ביאר, שקושית הגמרא, כיון שתמיד יש אחר הגשם או שמש, או עבים, או